

ГРОМАДА

COLLECTION
BI-MENSUELLE

EDITIONS FRANCO-UKRAINIENNES
FONDATEUR S. SOZONTIV

ВИХОДИТЬ
ДВІЧІ НА МІСЯЦЬ

N° 10

ДРУГЕ ЧИСЛО ТРАВНЯ 1948

ГРОМАДА

ПРОБЛЕМИ
ГРОМАДСЬКОГО
ЖИТТЯ

ВИДАВЕЦЬ І ВІДПОВІДАЛЬНИЙ РЕДАКТОР
ІНЖ. С. СОЗОНТІВ

ADRESSE : ГРОМАДА

5, RUE GASNIER GUY, PARIS XX.

25 frs

25. V. 1926 — 25. V. 1948

(Модель роб. В. Мельничук)

ПЕРЕДПЛАТА :

С. С. PARIS 565.800

КВАРТАЛЬНО
ПІВРІЧНО

НА РИГ

150 фр.

270 фр.

500 фр.

SIMON PETLURA

(1879 - 1926)

*Les morts sont invisibles,
mais ils ne sont pas les absents*
Victor Hugo

Le 25 Mai 1948 sera célébré le 22 anniversaire de la mort tragique de Simon Petlura.

Simon Petlura a été assassiné par le Juif Schwarzbard à 13 h. à l'angle du Bd. St.-Germain et de la rue Racine.

Qui était Petlura? C'était le chef de l'Etat Ukrainien en exil.

Pourquoi Schwarzbard l'a-t-il tué?

Son crime a été expliqué comme une vengeance pour les pogromes des Juifs en Ukraine. Il faut dire pourtant que les Juifs habitent l'Ukraine depuis des siècles, qu'ils y vécurent dans des conditions non pas égales, mais meilleures à celles de notre propre peuple. Et voilà qu'à une période difficile de notre histoire un des leurs a osé lever la main sur le chef de notre peuple et nous appeler fauteurs de pogromes. Il peut se trouver des déséquilibrés dans chaque peuple. Cependant pourquoi les Juifs n'ont-ils pas jusqu'à ce jour flétri ce crime? Pourquoi, au contraire, nous imputent-ils des sentiments inhumains et hostiles à leur égard?

Le meurtre de l'Ataman Petlura a été une grande perte pour l'Ukraine. Petlura était non seulement le chef de notre Etat, mais bien plus — le chef de notre peuple. Pourtant nous avons supporté cette épreuve sans broncher; nous n'avons pas voulu faire le jeu de nos adversaires en ripostant d'une façon impulsive et irréfléchie. Nous ne poursuivons pas une vengeance; mais nous ferons tout notre possible pour que de pareils actes ne se répètent pas.

Il ne faut pas oublier qui était Petlura et la grande figure héroïque qu'il représente pour le peuple ukrainien.

Pendant des siècles, le peuple ukrainien a lutté pour sa liberté et en

1917 un Etat ukrainien indépendant ressuscitait. Cette résurrection posait un grave problème, étant donné que nous devions alors tout créer, tout organiser : l'Administration, les Finances, l'Enseignement. Nos efforts ayant été consacrés à l'organisation intérieure du pays, le temps nous a manqué pour mettre sur pied une armée pourtant non moins indispensable. Cependant l'ennemi entreprit l'offensive, et quand les coups les plus durs de l'Internationale Rouge frappèrent notre jeune Etat, alors que celui-ci n'était pas encore préparé pour la guerre, tout notre peuple défendit héroïquement sa liberté, ayant l'Ataman Petlura à sa tête. Nos forces armées, trop faibles, furent obligées de passer les frontières de Pologne et de Roumanie pour y être internées, tandis que le gouvernement de la République Démocratique Ukrainienne partait en exil, comme le firent certains gouvernements de l'Europe Occidentale lors de la seconde guerre mondiale pour échapper à l'occupation hitlérienne.

Je voudrais rappeler également que l'Ataman Petlura est venu en France en 1924 avec un visa français sur un passeport délivré par les autorités de la République Démocratique Ukrainienne.

Aujourd'hui le nom de Petlura est devenu pour le peuple ukrainien le symbole de notre lutte pour la liberté. Et non seulement pour nous... les bolcheviks appellent tout patriote ukrainien « petlurien ».

La figure de l'Ataman Petlura domine les luttes du peuple ukrainien dans la première moitié du 20e siècle et servira de guide à notre peuple jusqu'à ce que — comme il le disait lui-même — « l'Ukraine existera malgré tout ».

С. ПЕТЛЮРА на Софійській площі у Києві

Картина Д. Перфєнького

Заповіт Симона Петлюри

(«Пам'яті Полеглих за Державність»)

В день свята української державности встають передо мною постаті лицарів і мучеників великої ідеї.

Тих, що життям своїм заплатили за свою віру в нею.

Тих, що найдорожчим скарбом засвідчили відданість батьківщині.

Тих, що власним чином крові і праці, гарячого патріотизму і виконання обов'язку, умінням — для одних слухатись і для других наказувати, а обом і разом коритись вищим наказам нації, через її вождя переказаним, розпочали нову добу в історії України.

Тих, що створили спільним чином свого життя найкращу легенду нації — легенду оружної боротьби її за своє право жити вільною і державно-незалежною.

Тих, хто заслужив право на те, щоб стати незабутнім в історії України, хто зв'язав її величне минуле з світлим майбутнім і переказав нам, живим та прийдешнім поколінням, великий заповіт: національної помсти та недовершеного чину. ❧

Шлях звільнення кожної нації густо кропиться кров'ю. Нащої — так само. Кров'ю чужою і своєю. Всрожою і рідною. Кров закінчує глибокі процеси національних емоцій, усвідомлень, організаційної праці, ідеслогічної творчости, всього того, що нація і свідомо, і ірраціонально викрисує для ствердження свого права на державне життя.

Кров, пролита для цієї величної мети, не засихає. Тепло її все теплим буде в душі нації, все відограватиме роль непокоючого, тривожного ферменту, що нагадує про нескінчене і кличе на продовження розпочатого.

З цим чуттям завжди переживаю я наше свято державности. Воно все зв'язується у мене з дорогими — незабутніми образами тих, хто дав нам право його святкувати, подібно до того, як величаві мелодії нашого гимну, що в цей день здаються особливо урочистими, а слова обов'язуючими, — все зливаються з передсмертними стогнаннями тих, чий дух тоді тільки повірить у щирість і поважність нашого святкування, коли ми не словами — співами, а ділами докажемо нашу моральну вартість бути достойними свята.

Хай же в цей день ми глибше, як коли, відчуємо велику вагу передсмертних заповітів наших лицарів!

Хай свято сьогоднішнє навчить нас шанувати пам'ять полеглих і бережно плекати традиції боротьби за українську державність, такі чисті і проречисті, такі ушляхетнюючі — бо і оправдані і окроплені святою кров'ю найкращих синів нації.

А найголовнішою з тих традицій буде : пам'ятати про неминучість відновлення боротьби тими самими знаряддями і під тими самими гаслами, що ними користувалися і ними одушевлялися жертви військових подій 1917-1920 рр.

Українські мечі перекуються на рала тільки тоді, коли гасло — **Незалежна Держава Українська** — перетвориться в дійсність і забезпечить отому ралові можливість зужитковувати рідну плідючу землю з її незчисленими багатствами не для потреб третього або другого з половиною чи якого іншого інтернаціоналу, а для устаткування і зміцнення власного державного добра і збагачення рідного народу.

Отже : не забуваймо про меч; учімося міцніше тримати його в руках, а одночасно дбаймо про підвищення нацією моральних елементів її буття-творчої любови до Батьківщини, сторожкості до ворога та помсти за кривди, заподіяні ним, — в симбіозі яких знайдемо і вірний шлях до звільнення і програм для будівництва!

Великий чин наших лицарів вчить вірності ідеалам і умінню підпорядкуватись. Тільки вірність і слухняність творять передумови успіху національної боротьби.

Біля гасла : **Українська Народня Республіка — Українська Незалежна Держава** об'єдналися всі справді активні сили нації в її боротьбі за незалежність. Тільки в моральній атмосфері, утвореній тією боротьбою, могли з'явитись світлі постаті полеглих, тільки на цьому ґрунті могла зродитись жива легенда дальшої нашої борсьби, що живе невмирущою в душі нації і ферментує її сили на нові виступи.

Моральним чотирьокутником — отим старокозацьким табором — поставимося ми в переходові дні нашої історії до всіх негідних наступів на нашу єдність та вірність випробованим ідеям. Скупчимося один біля одного з готовністю взаємної допомоги і перестороги — і ми витримаємо всі «міри і проби» незалежно від того, чи вони походять з якогось інтернаціоналу чи від його класократичного антиподу.

Вірність є основою не лише родинного життя. Вірність ідеям є підставою внутрішньої сили ширших громадських об'єднань, до національного включно. Наша вірність тим ідеям, за які голови поклали незабутні лицарі збройної боротьби за українську державність з часів 1917-1920 рр., буде найкращою пошаною до світлої пам'яті їх, до великого їхнього життя і нарешті до розуміння глибокого змісту тієї думки, що її вклав законодавець в акт свята Української Державності.

22. I. 1926.

Від Ред.: Цю статтю покійного Головного Отамана С. Петлюри, написану ним на свято державності було уміщено за життя його під назвою «Пам'яті полеглих за державність» в числі 15 Тризуба з 22 січня 1926 року. Сьогодні в двадцять другі роковини смерти нашого Вождя наводимо знову ці його слова, що являються для нас заповітом.

Українська Громадська Опіка влаштовує

ЖАЛІБНУ АКАДЕМІЮ

з нагоди 22-ї річниці трагічної смерті
Головного Отамана Військ
У. Н. Р.

СИМОНА ПЕТЛЮРИ

У неділю 30 травня о 9-ій год. вечора в залі Географічного Т-ва
184, Bd. St.-Germain, Paris VI.

Вступ вільний

У 22-гу річницю трагічної смерті Головного Отамана Військ УНР

СИМОНА ПЕТЛЮРИ

25-го травня о 14 год. 30 хв., а також у неділю 30-го травня
після Служби Божої в Україні. Агаскеф. Православній Церкві
5, rue Gassier-Guy, Paris XXe, Metro Martin-Nadaud

буде відправлена

ЖАЛІБНА ПАНАХИДА

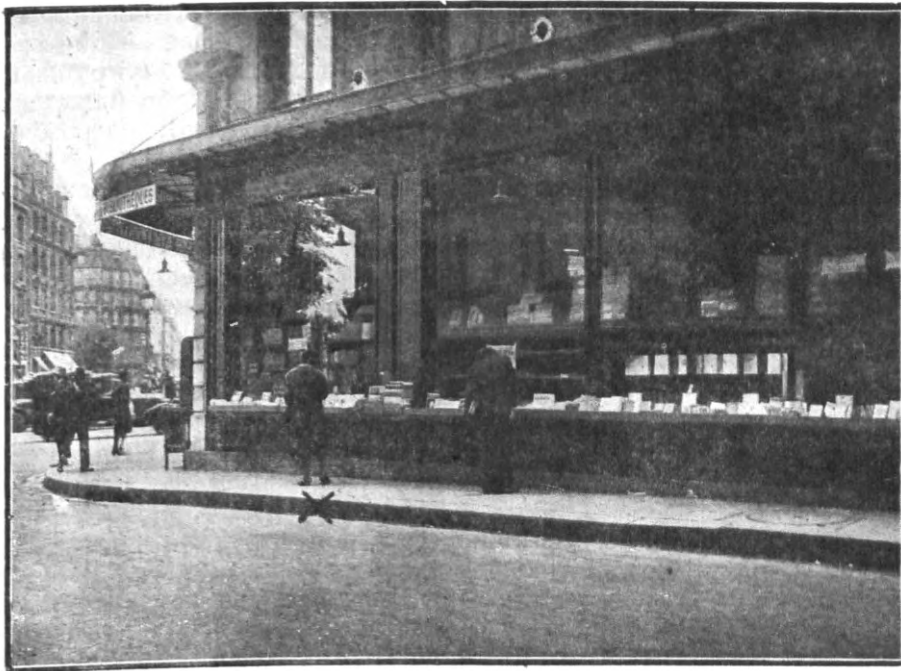
Запрешуємо українське громадянство Паризку та околиць.

Спартхіяльна Рада У. А. Н. Ц.
Парафіяльна Рада Паризької У. А. Н. Ц.
Військове Товариство
«Пісня Рідного Краю»
Жіночий Комітет при У. А. Н. Ц.

І ПРИЙДЕ ДЕНЬ...

І прийде день,
Коли сонце правди-волі осяє землю нашу.
зрадіють люди України.
Молитва вдячності до Господа полине.
Живі згадають мучеників-борців, помоляться за них.
І кожен сам себе та брата запитає : чому так довго... довго не приходив отой день? Чому багато так могил повсюди?
Та ж від віків усі вже знали, бо чули і читали пророчії слова;
бо чули всі про прагнення палкі славетних гетьманів.
Невже не вміли прочитати, невже не розуміли до глибин сердець своїх?
І скажуть : Так, то правда, не вміли розуміти, не вміли проїнятися пророчими словами.
Читали зором те і слухали ушима, а не розуміли серцем. Бо серце має власний розум — віру, вона, лише вона і кличе, і веде до чину.
Б о г д а н Х м е л ь н и ц ь к и й вірою подвигнув свій народ до боротьби за Волю.
«Я козаком умру», гукнув оточений і ворогами аж в озеро загнаний запорожець.
Богданові не пощастило.
І День той не настав.
Тяжкі минали роки...
І в а н М а з е п а — кинув гасло : «Же през шаблю маєм права».
Здвигнув народ удруге.
Він обрахував це добре та тільки розумом, а вірою не зміг серцець надхнути.
І «през незгоду» всі прснали, «самі себе звоювали».
Роки минали знов і знов... «Від рук чужих ми зазнавали найтяжчих мук».
Знову роками ніч страшна, і Україна муки потерпає.
С и м о н П е т л ю р а. Рік 1917-тий...
Час настав довершити недовершене.
Згадали Богдана і Мазепу.
Взялися до зброї, «здобули гострих шабель».
З невиданим лицарським завзяттям увінчали Матір-Україну державою — Українською Народньою Республікою.
І землі українські об'єднали.
Бо розум з вірою псеєднались у Великому Чині під проводом Петлюри.
Та нас перемогли. Утретє за триста літ не стало сили.
« А Україна таки буде »
прорік Петлюра. Голос серця звелів йому сказати ці слова надхненні. Голос віри, глибокої, переконливої віри.
А розум знав, що заповіту-надії мало.
І дав Петлюра другий заповіт, що був наказом певним :
«Шлях до волі кропиться 'кров'ю».
«Тримайте міцно меч»...
...І день, наш Світлий День, таки прийде...

Р. Д.

Ріг вул. Расін і бул. Сен Мішель в Парижі, на місці означеному хрестиком був смертельно поранений Гол. Отаман Симон Петлюра

СИМОН ПЕТЛЮРА

(Жмут спогадів)

23-го травня 1926 року. Саме день перед тим скінчився з'їзд Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції. Делегати з різних частин Франції, що приїхали до Парижа на цей з'їзд, не все бувши воюючі Армії УНР. У 1924 році вони приїхали на працю до Франції з польських таборів. Знаючи, що Пан Головний Отаман Симон Петлюра перебуває в Парижі, делегати хотіли одвідати його і поговорити з ним.

Головний Отаман прийняв їх у своїй кімнаті в готелі на Рю Тенар. Не було місця, щоб усім сісти, але брак місця не перешкодив цим людям побачити і почути, чи скорше одчуті присутність людини, яка протягом років провадила боротьбу за

визволення Батьківщини. Одчувалися якісь незримі зв'язки, що лучили цих людей з їхнім Вождем, у якого, хоч волосся посивіло, а в постанні була втома від усього пережитого і перенесеного, проте в очах і в голосі брехала глибока віра в перемогу Української Правди.

Він цікавився життям людей, що на терені Франції знайшли працю і притулок. Він розпитував про умови їхнього життя, про всі дрібниці організаційної роботи. Чути було в атмосфері ті рідкі моменти, коли зливаються в одне ціле людські душі. Тут панувала одна українська душа, що, не зважаючи на невдачі 1920-1921 років, продовжує шукати не тільки способів за самозбереження, але й шляхів для дальшої бо-

ротьби. Серед делегатів був і один старий генерал нашої Армії. Протягом розмови прояснилося і його старече сбличчя.

Минав час непомітно. Наливалися серця новою вірою в нових обставинах життя. Делегати одчували перед собою Людину, яка, несучи тяжкий хрест боротьби за Волю України, їх наповнює новим змістом Української Державної Ідеї, електризує їхні зневірені душі, наладовує їхні організми живою енергією для дальшої боротьби. Він болів їхнім бс-лем, він своїм словом і своєю поставою підбадьорював, щоб, як він сам колись висловився, «довершити недовершене».

Увесь їхній біль, їхнє терпіння, їхня зневіра від програної тоді боротьби перегоріли і спопелилися у горні його душі. Делегати покидали його ніби після сповіді, з облегшеною душею, з яснішим поглядом. А чи розуміли вони, який нестерпний біль був тоді у нього? Чи одчували вони, що його хрест в тисячі разів тяжчий од їхнього?

25 травня 1926 року. В редакції «Тризуба» по обіді автор цих рядків довідується, що стався замах на Головного Отамана. Разом з сотником Миколою Гончаровим (тепер покійним) біжимо ми на Рю Тенар. Думки, як стріли, ранять мозок. Замах? Чи смертельний? Хто зрбив його? Чи вживе Пан Отаман?

Перед будинком готелю на Рю Тенар зустрічаємо п. Вячеслава Прокоповича (тепер теж покійного). Нервово розпитуємо. — «Шість куль» — коротка відповідь. Жах, як холодний вуж, почав залазити в душу. Не замах, а вбивство! Реальність жорстока, немовима стала перед очима.

Заходимо в будинок. Довідуємося, що Пана Отамана було одвезено до шпиталю «Шаріте», де він, не приходячи до пам'яті, помер о 2 год. 25 хв. по обіді.

Сталось! Головного Отамана Симона Петлюру вбито.

Вечірні паризькі газети вже надрукували різноманітні, часом не-

зрозумілі вістки. Незнана для Франції назва Україна — з'явилася на шпальтах газет. То «український генерал», то «шеф збрійних сил Південної Росії». Хотілося розбити собі голову сб мур.

Виходячи з гстелю, назустріч типова українська постать. Чорнявий козарлюга тримав в руках вечірню газету. Господиня гстелю показує йсму на мене. «Це правда?» — видушує з себе незнаний мені воляк нашої Армії. Мовчки, підтверджую, киваючи гсоловою. І бачу, як у цього кремезного чоловіка, раптово настає нервова криза. Він спирається об стіну вестибілю, затремтіли його уста, і ридання, рвучкі, незграбні, залунали в повітрі. «Козацькі, криваві сльози...», як у Шевченка. І видно було, що ці ридання у цього козака були першими в його житті.

Як сталевими сбручами щось стиснуло всю істоту. Але сталось.

30 травня 1926 року. У румунській церкві на Рю Жан де Бове панує напівтемрява. Посередині великий катафалк, весь укритий квітами: вінки, великі й малі, китиці. Катафалк укритий штандартом Голови Держави: сксамитний великий прапор із золстим тризубом посередині. В ногах катафалка — із живих квітів синій щит, на яксму жовтими квітами зрблено тризуб. Блимають численні свічки. Гсгсс притишений і стриманий — читають Псалтир.

Повсі церква наповнюється. Праворуч Наступник Гсловного Отамана Президент Андрій Лівницький, біля нього найближчі співрсбїтники. Ліворуч — українські генерали, сподвижники Гсловного Отамана. Далі представники різних організацій з Парижу, з прсвінцій, з чужини. Потім — українські громадяни. Всі в жалобі. Панує тиша. Мають правити чин сдпівання.

Пахсщі, специфічні пахосщі квітів, зелені й ладану, що бувають лише при псхороні. Тепле світло свічок, заглушені крески по килимах, якими встелено дсдївку церкви. Що далі церква наповнюється лю-

дом, але не можуть всі ввійти до середини. Сила люду стоїть надворі.

Враз чути від входу якийсь рух, всі розступаються. Протискується через натовп один із славних наших генералів, дивізія якого вкрила славою бойові чини нашої Армії. В оточенні кількох своїх старшин генерал підходить до катафалка, стає навколішки і в ногах труни розстилає малиновий прапор своєї дивізії привезений ще з України. Остання шана свсему Головному Отаманові Військ УНР. Замість квітів і вінків — бойовий прапор, овіяний славою перемог над всрогом.

Після церемонії в церкві формується похід на кладовище. Один катафалк, що його тягнуть четверо коней, ввесь обвішаний вінками з живих квітів з національними стрічками, за ним другий катафалк з труною — теж увесь у квітах. На катафалках і на зброї у коней — ініціали С.П. Коні, що звикли до цих церемоній, ступають поволі, помахуючи жалібними плюмажами. З двох боків — почесна варта : в повному складі члени Українських Громад з Шалету і з Юза, всі бувші вояки нашої Армії. За катафалком з труною — родина Покійного, наші вищі достойники, далі делегації, а потім натовп довгою колсною. Вже чоло жалібного походу по вулиці Сен Жак досягло Пантеону, а хвіст клснни ще був біля Церкви.

Французи спинялися, дивилися, не розуміли. Що це за похід? Кого так ховають? Чому такий натовп? Французькі поліцаї підчас зустрічі з жалібними походом стають «струнк» і віддають пошану по військовому.

Врешті похід дохдить до Распай, потім на бульвар Едгар Кіне, до гелсвного вхсду на кледсвище Монпарнас. Повсілі в'їжджають коні, стають прислужники, здіймають вінки, спускають труну до тимчасового склепу, який потім стає горою квітів.

Чудесний спів хсру супроводить ритмічні рухи прислужників похо-

ронного бюро, що декорують тимчасову могилу.

«Поховали Пана Отамана — в сиру землю ще глибше...» І на очах у старих вояків блищать сльози, що вони їх струшують, непомітно ховаючи цей жест від сусідів.

Увечері того ж дня в одній із саль на вулиці Данфер Рошєро відбулося жалібне віче. Набита вщєрть сая. Промовці, що силкуються опанувати свої переживання, не годні справитися з одчуттям непоправної втрати.

Усім ясно, всі відчувають, що жодні слова не замінять цієї втрати. Але сталося. Побіда всрога, сьогодні, занадто болюча, рана кривавиться. Одначе в атмосфері чується таємничий зміст слів «смертю смерть переміг...» Петлюру вбито — хай живе Петлюра! Такий заголовок дав один український діяч до своєї статті, уміщеної у «Тризубі».

Авторові цих рядків довелося теж взяти слово. І першої пори просто не знав, що сказати. Всякі слова були зайві. І спало на думку — Симон Петлюра — перші літери С.П. Чи ж не означають вони для нас гасла, ясного й простого як день : С и м П о б і д и ш і. Так, Симон Петлюра — то вже легенда, жива і могутня. Можна вбити тіло, але не можна знищити духа. Бо ж «С» «П» — ясно вказує — Сим Побідиші.

Чим далі відходять у минуле ті моменти, тим ясніше вирисовується потреба жертви у боротьбі. Нехай буде вона болюча, непоправна, незамінима, але та жертва значить цілий період, бо родить майбутнє.

Такі вже закони життя нації, якій завдають глибоких ран. Ще за моїх молодих років доводилося чути термін, яким нас нагороджували — «мазепинці». У цьому терміні було все : погорда і загроза від ворога, гордість і почуття сили у нас.

Але з смертю Симона Петлюри епоха «мазепинства» кінчилася.

«Щоб давню згойти Полтавську
рану.
Тебе дала Полтавська земля...»

І замість «мазепинців» народилися «петлюрівці». Народилися мільйони, ім'я петлюрівців стало для нас почесним званням, свого роду орденом за дальші наші зусилля в боротьбі. І так само, як стародавній триzub князівський стає рідним для кожної малої української дитини, так і назва «петлюровець» стала символом борця, старшого чи молодшого, за Волю Батьківщини.

Наша теперішня епоха, нервова і перейнята сугубим матеріалізмом, перешкоджає нам бачити і одчувати деякі закони метафізики. А звернім лише увагу, хоч би на такий дрібний факт. У Пана Головного Отамана був годинник, на якому, замість цифр, було поставлено літери : С-и-м-о-н П-е-т-л-ю-р-а.

Бо ж, як дивно, СИМОН ПЕТЛЮРА — дванадцять літер і кожна з них різна, ні одна з них не повторюється.

І ці дванадцять літер розпочали сучасну епоху української історії, кінець якої буде лише у сповненні заповіту Симона Петлюри — у здобутті Української Державности.

Самостійна Соборна Україна буде найкращим вінцем на могилу Симона Петлюри у столиці України — у Києві.

Так буде, бо петлюрівська епоха не скінчена. Про це пишуть самі вороги, а вони, може, краще од нас знають те, що для них і для їхнього панування є страшне.

Так буде, бо живуть і житимуть петлюрівці. М. КОВАЛЬСЬКИЙ

XIV З'їзд Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції

В днях 6-9 травня ц. р. в Парижі відбувся XIV-ий, від початку існування Товариства, з'їзд і перший по останній війні 1939-1945 рр.

У четвер 6-го травня в Залі Географічного Товариства на бульварі Сен-Жермен паризька філія Товариства, на чолі з п. полк. Д. Юськевичем, влаштувала урочисте святкування 300-ліття повстання проти Польщі гетьмана Богдана Хмельницького. Після короткої вступної промови полк. Д. Юськевича п. М. Ковальський виголосив багату змістом доповідь про відновлення Української Державности в XVII столітті під проводом гетьмана Богдана Хмельницького. Після короткої перерви відбувся артистичний відділ, в якому взяли участь український хор «Пісня Рідного Краю» під керуванням п. К. Миколайчука та декламації паній Василіві й Данчул. Велика кількість делегатів з прозіції, членів Паризької філії з родинами та членів української колонії в Парижі заповнили велику залю. На цьому місці Управа Паризької філії Товариства складає щирю подяку хорові «Пісня Рідного Краю» і його диригентові п. Миколайчукові, а також паніям Василіві та Данчул, що своїми мистецькими виступами оздобили свято і сприяли його успіхові.

У п'ятницю 7-го травня в Українському Домі на Рю Тен відбулася доповідь соті. Василя Недайкаші на сучасні теми. При великій кількості присутніх доповідач довів свою тему «Чи є наше су-

часне становище катастрофальне?», виясвивши, що ми переживаємо лише чергове лихоліття, яке не є катастрофою, бо український народ завжди в тяжкі моменти своєї історії виявляв не тільки спротив проти ворожого панування, але й накреслював свої дальші шляхи для розвитку. В дискусіях, які були дуже цікаві, взяли участь численні делегати та гості.

В суботу 8-го травня у приміщенні при Українській Православній Церкві на 3, Рю Гасньє Гі, відбулася ділова частина з'їзду. Зранку Секція б. Вояків Українців з французького Війська одбула свою ділову частину з'їзду, а по обіді відбувся спільний з'їзд, в якому крім членів Паризької філії взяли участь делегати з Шербургу (деп. Манш), Шалету (деп. Люаре), Сіртуа (деп. Люаре), з Неверу (деп. Ньєвр), з Ріому - Клермон-Ферану (деп. Пюї де Дом), з Лілю та Рубе (деп. Норд), з Льонгві-Регону і Домбалу (деп. Мерт і Мозель), з Оден-ле-Тішу (деп. Мозель), з Монбельяру-Сошо (деп. Дубс), з Гренобля (деп. Ізер), з Кан (деп. Кальвадос), з Постоль-Сансу (деп. Понні) та з Нансі (деп. Мерт і Мозель). Самий з'їзд пройшов у дуже діловій атмосфері і з огляду на те, що звіти про діяльність і життя Товариства були розіслані заздалегідь і з ними делегати ознайомилися раніше, з'їзд вичерпав свій програм ще перед вечером. Треба відзначити сердечне і тепле об'єднання між старшими вояками і молодими. Виявилося це не тільки в діловій частині, але й у виборах членів

ної філії, на чолі з полк. Д. Юськевичем, що так щиро по-товариському й подружньому приймали делегатів з провінції й своєю активністю сприяли успіхові самого з'їзду.

[illegible]

МОНУМЕНТ СИМОНОВИ ПЕТЛЮРИ

По цій церемонії делегати вернулися до Української Православної Церкви, де по службі Божій відбувся величавий і урочистий молебен, який фактично закінчив цей з'їзд Товариства б. Вояків Армії УНР.

Бібліотека ім. С. Петлюри, після 14 років існування, була вивезена німецькими нацистами і, можливо, знищена. Та не затратилась ідея — утворення Українського Культурного Центру в Парижі, у вигляді Бібліотеки С. Петлюри.

Ще в 1929 р., в день відкриття Бібліотеки, проголосили були, що 25 травня, день смерті Головного Отамана, є днем збірок на Бібліотеку.

Нагадуючи про це українському громадянству, просимо водночас Видавництва, Установи, Авторів і Друзів надсилати нам нові видання.

Як і до війни, творімо спільно цей Монумент Симонові Петлюрі.

Зокрема Управа Товариства складає щирю подяку сотн. С. Созонтову, що допоміг успішному переведенню з'їзду, а також і за те, що Українська Громадська Опіка, на чолі якої він стоїть, принесла багато корисного потребуючим членам Товариства — чи то грошовими допомогою, чи то харчовими пакунками. Дякує Управа Т-ва і всім членам Паризь-

Bibliothèque Ukrainienne Simon Pet-
lura, 24, rue de la Glacière, Paris 13e.

З НАШОГО ЖИТТЯ.

ШВАЙЦАРІЯ

ШОСТА СЕСІЯ І. Р. О.

В днях 4-13 травня ц. р. відбулась у Женеві шоста сесія Підготовчої Комісії Міжнародної Організації для Біженців (ІРО).

Від українців були присутні :

п. Яримович від Центрального Українського Бюра в Лондоні,

інж. С. Созантін і проф. Шюльгин від Української Громадської Опіки у Франції,

le Révérend Père Braun заступав Service Social Ukrainien en France.

Представники ДП різних національностей подали до Президії конференції меморандум у справі національних представників у Крайових Делегаціях ІРО. Окремий меморандум було подано в справі недостатнього відживлення наших біженців по таборах Німеччини і Австрії, особливо ж у зоні англійській.

ЧЕХО - СЛОВАЧЧИНА

ЗАКРИЛИ УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ В ПРАЗІ

Нас повідомили, що 26-го березня ц. р. адміністративна влада в Празі наклала заборону на все майно Українського Музею, та дня 30 березня ц. р. повідомила Управу про розв'язання й самого Товариства «Музей Визвольної Боротьби України».

В найближчому числі «Громади» подамо обширний матеріал про цю так важливу для нас подію.

ФРАНЦІЯ

УЧАСТЬ УКРАЇНОК У МІТИНГУ ФРАНЦУЗЬКОГО ЖІНОЦТВА

Французька жіноча організація «Юніон Фемінін Сівік е Сосіаль» запросила українських жінок до участі в мистецькій програмі свого річного конгресу.

Мітинг цей відбувався в залах Аероклубу Франції в околиці Шан-з-Елізе в Парижі.

Перед українською точкою — сольо-співом п. Наталки Трухолої — п. Люба Вітошинська сказала декілька слів про українське мистецтво. «Тепер — додала вона — Україна сумує, замовкли радісні пісні, зникли чудові вишивки, населення не виводить гагілок під церквами, в багатій Україні панує голод...» Доповідачка закінчила словами : «Коли ми співаємо сьогодні перед вами — то робимо тільки з думкою про наш далекий, дорогий Край і просимо вас затримати у своїй пам'яті згадку про Україну» — й у відповідь посипалися гарячі, повні признання оплески. А п. Наталка Трухла, що зразу ж появилася в українському костюмі на сцені, своєю гарною появою та чистим, глибоким голосом і мистецькою інтерпретацією народніх пісень «Дума про Нечая», «Ой у полі буйний вітер віс» та «Коліс», дівчино мила» підтвердила незрівняність українського народнього мистецтва.

ПРИЙВНА

НІМЕЧЧИНА

ДО ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ

З Німеччини повідомляють, що там відбулося засідання комісії для утворення Української Національної Ради, до якої приступили усі діючі українські політичні організації (крім Союзу Гетьманців-Державників).

РІЧНИЦЯ ГОЛОДУ В УКРАЇНІ

В Мюнхені, Ганновері й інших великих містах Німеччини українці уладили масові жалібні урочистості з нагоди 15-ліття штучного голоду в Україні. — Отак то наші емігранти відкривають людям очі на радянську дійсність. — Для інформації пригадуємо, що большевики в 1932 і 1933 рр. навмисно так зробили, що в Україні з голоду померло близько восьми мільйонів людей, і то в першу чергу селян. Вони хотіли вбити ту частину народу, що звичайно найдовше витримує всякі удари.

ЮВІЛЕЙ ВЕЛИКОГО УКРАЇНСЬКОГО ВЧЕНОГО

З нагоди 70-літнього ювілею життя Ректора Українського Технічно-Господарського Інституту проф. Д-ра г. к. Бориса Юрійовича Іванницького в м. Регенсбурзі 16 травня 1948 р. має відбутися врочисте засідання Пленума Наукового Сектора УТГІ.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ

СПРАВА ПОЛОНЕНИХ ВИРІШЕНА ПОВІДОМЛЕННЯ ЦЕНТРАЛІ СМБ-у

Зважаючи на загальне зацікавлення дальшою долею римінців, вважаємо за вказане в цю пору повідомити наш український загальний слідуюче :

Доля римінців остаточно вирішена і всі здорові та працездатні небагом матимуть змогу перейти до праці як цивільні робітники, на тих самих умовах і з тими самими правами, як і робітники, що приїжджають з Німеччини та Австрії.

Всі ті, що особисто й приватними засобами хочуть емігрувати, можуть це робити. Британський уряд не має до цього ніяких застережень, не буде ставити жадних перепон, ані робити труднощів. Еміграція одиниць буде залежати виключно від того, чи держава, куди дана особа хоче виїхати, годиться прийняти її, та чи є засоби на покриття коштів подорожі.

Найбільшою турботою є доля тяжко хворих, калік, інвалідів і старших віком непрацездатних людей, яких разом налічується коло 500 і їм загрожує вивіз до Німеччини.

Подаючи це до відома, вважаємо за свій обов'язок ясно підкреслити нашу громадську відповідальність за людей, що найбільше в війні потерпіли. Українське громадянство мусить бути готове прийняти на своє повне утримання всіх інвалідів, хворих, непрацездатних.

За Централю СМБ-у :

Б. ПАНЧУК, Голова
(«У. Д.» ч. 05).

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОПІКА

13, Rue Taine — Paris 12°.

ВІД РАДИ УГО

Особи, що бажають довідатися про формальності, зв'язані з виїздом до країн Америки, повинні подавати про себе такі відомості: прізвище, вік, державна приналежність, б'ях та те, що взагалі має робити, чи має закордонний паспорт і який, чи має посвідку ДіПі, чи має посвідку про несудимість, чи має афідевіт і т. д.

«Українська Громадська Опіка» отримує багато всляких прохань від осіб, що не входять до організації — членів УГО — Статут УГО не дозволяє на розгляд їхніх прохань, тому й радимо цим громадянам стати членами одної з українських організацій у Франції, що є дійсними членами УГО цебто тих, що внесли вступне та виконують інші членські обов'язки. Ставши членом такої організації, можна внести прохання до «Української Громадської Опіки» за відомом і рекомендацією своєї організації.

Крім цього повторюємо, що У. Г. О. та її представництво в І. Р. О. опікуватимуться в першу чергу тими українцями, які в платили національний податок та зареєструвалися.

ДОПОМОГА ПАКУНКАМ

«Української Громадської Опіки»

інвалідам, немічним і дітям.

«Українська Громадська Опіка» розділила через І. Р. О. українським емігрантам такі допомоги в цьому році:

30	пакунків «КАРЕ»	в місяці березні,
30	»	в місяці квітні,
30	»	в місяці травні.

ДАР УКРАЇНСЬКОГО ОБ'ЄДНАНОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ в Америці — українській еміграції у Франції.

Український Об'єднаний Допомоговий Комітет в Америці просив У. Г. О. скласти список 96 українців, яким належалося б дати пакунки «КАРЕ» на Великдень ц. р. У. Г. О. склала такий список та передала на бажання Американського Комітету дирекції «КАРЕ» в Парижі. Ці пакунки дістануть впродовж місяця травня всі особи на списку, що його подаємо нижче:

1. Михальшин Мирон, Діжон,
2. Тяторєвська Степанія, Париж,
3. Ясінчук, Париж,
4. А. Куковська, Шавіль-Велізі,

5. І. Юцак, Гупіє (Ер),
6. С. Мицик, Мец,
7. М. Чубук, Бреаан,
8. Іван Петринка Трембле (С і О),
9. Розалія Сивуляк, Париж,
10. Т. Хаваровський, Орлеан,
11. Євген Вербицький Ст. Крістоф,
12. С. Лисий, Русанж,
13. Г. Ванкевич, Вілерюп,
14. Осип Бутинський, Альгранж,
15. Іван Іванич, Брезоль,
16. І. Полянський, Аржантей,
17. Олійник, Рубе,
18. Ів. Скочко, Мец,
19. Н. Шаповал, Монбеліяр,
20. І. Гайдук, Реон,
21. А. Головінська, Париж,
22. А. Шпак, Париж,
23. Д. Зеленюк, Ст. Крістоф,
24. Іван Мойшек, Вілерюп,
25. Г. Симоненко, Оден ле Тіш,
26. Петро Мочан, Ремалія,
27. Соберський С., Ст. Крістоф,
28. Сидір, Париж,
29. Кремін, Гюврошен,
30. Соляник, Вірі-Шатійон,
31. В. Варий, Брюе ен Артуа,
32. І. Томашів, Шенон (С і О),
33. П. Гринюк, Ле Понте Ріорж,
34. Жаровський, для п. Белаведи, Париж,
35. Фісун, Рамбус,
36. Матіяшевський, Шавіль,
37. В. Біляїв, Марсей,
38. В. Грудин, Париж,
39. А. Вирста, Буа Кольомб
40. Шевчук, Париж,
41. Завалинська, Париж,
42. Береценко, Париж,
43. Дунаєвська, Ст. Дені,
44. Козельський, Гренобль,
45. Тичинський, Вілерюп,
46. Марунчин, Ромії с. Сен.
47. Пачека, Шарльвіль,
48. Ступницький, Отвіль,
49. Захвалінська, Париж,
50. І. Шаповал, Фонтене с-Люан,
51. Б. Левенець, Абрешвіс,
52. В. Титаренко, Мобезж,
53. С. Цінцірук, Соасм,
54. В. Тисяк, Ней,
55. П. Данчук, Париж,
56. М. Чала, Монтрей с Буа,
57. Гаврилюк, Париж,
58. Чопок Демид, Гомбі,
59. Хомицький, Париж,
60. Ласовський Созонт, С. Жермен,
61. І. Горайн, Париж,
62. А. Злонкевич, Сезан,
63. М. Волянський, Париж,
64. В. Броварник, Париж,
65. Цупа, Міні-Жюрк,
66. Єценко, Париж,

67. Бартушевський, Ст. Іляр де Куве,
68. Савчур, Париж,
69. Кавецький, Гренобль,
70. Андрущенко, Ст. Марселен,
71. М. Хамуляк, Париж,
72. Арабковинський, Париж,
73. М. Шабо, Париж,
74. І. Поповський, Париж,
75. В. Горлевська, Монтрей с Буа,
76. Петренко, Париж,
77. Федорченко, Штрасбург,
78. Кучковський, ле Крезе,
79. Пінчак, Сольн,
80. Гордецький, Париж,
81. Малиняк, Штрасбург,
82. Горбан, Гренобль,
83. Кербі, Париж,
84. Рибак, Бульон с Сен,
85. Галайчук, Париж,

86. Лесів, Раберг (Німеччина),
87. Самійленко, Абервіль,
88. Станкевич, Ліон,
89. Голубінка, Мурмільон ле Петіт,
90. Кабаль, Брюе ле Пієрпон,
91. Мацьків Іван, Раберг (Німеччина),
92. Пилик, Во ен От,
93. Яремченко, Париж,
94. Курило, Сермон ле Ферм,
95. Марчак, Шері ле Ве,
96. Оверко Іван, Орлеан.

ПОВІДОМЛЕННЯ

«Українська Громадська Опіка» переслала невеличку кількість одягу для Української Школи в Морман, деп. Сен і Марн; одяг цей передали нам наші земляки з Америки.

Пресовий комунікат

Канцелярії Свящ. Синоду УАПЦеркви на еміграції в справі відбутих в Авгсбурзі IX Сесії Свящ. Синоду УАПЦеркви 15-18 квітня 1948 р. і V Чергової Сесії Свящ. Собору єпископів УАПЦеркви 19-20 квітня 1948 р.

В засіданнях IX сесії Свящ. Синоду УАПЦеркви на еміграції, що відбулися 15-18 квітня 1948 р. в Авгсбурзі, взяли участь: Митрополит Полікарп Голова Св. Синоду, Архієпископ Ніканор, заступник Митрополита, члени Синоду Архієпископи Ігор і Генадій, член-секретар Св. Синоду Єпископ Плятон, представники від духовенства Протосерей Яковкевич Борис і Протосерей Пелешук Юрій, представники від мирян п. Тиравський Євген і п. Котович Анатолій.

Предметом зайнять Св. Синоду були звіти з духовно-освітньої, добродійної і фінансово-господарської праці в Св. Синоді, та в його установах за минулий 1947 р. та обговорення і вирішення ряду питань в тих же ділянках церковного життя УАПЦеркви в біжучому 1948 р.

Зокрема: 1. Св. Синод постановив видати в першу чергу служебник, часослов і додатковий требник, тексти яких, прийнявши за основу видання їх Українського Наукового Інституту в Варшаві, Михайла і Генадія, має підготувати до 1. 6. 1948 р.

2. Як пресовий орган УАПЦеркви на еміграції, в найближчому часі має виходити «Богословський Вісник», на якого видавання вже отримано ліцензію.

3. Перевибрання Професорською Радою Богословської Академії УАПЦ на ректора Академії проф. П. Коваліва, прийняв Св. Синод тимчасово до відома, з підтвердженням засади, що на чолі Богословської Академії має стояти особа духовна.

4. Категорично заборонено висвячувати особи,

Видавництво «Громада» повідомляє Українців Ельзасу і Лотарингії, що всі наші видання, журнал «Громада», книжки, пісні, карти і т. д. можна набути у
п. Архипа РИБАЛКИ
26, rue de la Chapelle, HERSERANGE
(M et M)

що не мають шкільної богословської освіти, або не склали іспитів на дякона чи священника перед іспитовою комісією при Св. Синоді.

5. При обговоренні питань науки релігії по школах підтверджено засаду, що законовчителями в гімназіях повинні бути особи з богословською освітою; виключні випадки полагатиме правлячий єпископ.

6. Св. Синод прийняв з задоволенням до відома, що домагання ашафенбурзької групи церковних заколотників про допущення в школах їхніх законовчителів (позбавлених сану і відлучених від церкви) зустріло спротив з боку ЦПГЕ, яке стануло на засаді призначення єдиної Православної Церкви в українському народі, а не кількох українських однаково «православних» церков, пропагованих ворожими чинниками з метою розбиття єдності українського народу.

7. Однак, ствердивши, що деякі особи на різних становищах в ЦПГЕ використовують ці становища на те, щоб допомагати зміцненню ашафенбурзької розкольникської групи, Св. Синод постановив просити Президію ЦПГЕ заборонити це чинити, або усунути їх з займаних становищ.

8. З метою поживлення діяльності «Братства Милосердя» мають бути скликані (до дня 20. 5. 48) загальні збори «Братства Милосердя» для переведення виборів Ради Братства і обговорення плану дальшої праці братства.

9. При затвердженні балансу Св. Синоду за 1947 р ухвалено приділити з балансової надвишки одnorазову допомогу таким установам: Богословській Академії, — 1.000 м., УТГІ в Регенсбурзі — 1.000 м., Високий Економічний Школі в Мюнхені — 1.000 м., КОДУС у Фірті — 500 м., і УВАН — 500 м.

10. Вирішено справу делегування представника УАПЦеркви на Всесвітній Конгрес Союзу Християнських Церков, який має відбутися в серпні 1948 р. в Амстердамі.

В засіданнях Свящ. Собору Єпископів 19-20. 4. 48 р. взяли участь усі перебуваючі в Німеччині єпископи УАПЦ: Митрополит Полікарп, як голова Собору, Архієпископи Ніканор, Ігор, Михайл. Геннадій, єпископ Сальвестер, Володимир, Плятон (секретар Собору), Вячеслав і Сергій.

Собор єпископів затвердив звіт з діяльності Свящ. Синоду та установ при ньому, як теж і баланс за минулий 1947 р.

Особливу увагу присвятив Собор Єпископів розгляденню праць і резолюцій 1-го Православного Українського Церковного З'їзду, що відбувся 25-27. 12. 47 р. в Регенсбурзі. По думці резолюцій З'їзду, прийнято ряд постанов в справі церковного видавництва УАПЦ, організації Богословської Академії, ведення церковної господарки. Затверджено на становищах членів Св. Синоду від духовенства — Митрофорного Протосрея Юрія Пелешука і від мирян — проф. Анатолія Котовича. Справу прийняття відлучених від Православної Церкви виповників і учасників ашафенбурзького церковного заколоту, в разі щирого покаяння кого з них, Собор Єпископів доручив полагоджувати Св. Синодові. На підставі докладного ознайомлення з перебігом і постановами 1-го Православного Українського Церковного З'їзду УАПЦеркви на еміграції, Собор Єпископів взагалі признав корисним і на майбутнє скликувати такі Церковні З'їзди в складі єпископату, представників духовенства і мирян.

В питаннях церковно-адміністративного характеру, приймаючи до уваги й ступінь розселення в Німеччині української еміграції, Собор Єпископів постановив :

1. благословити Митрополитові Полікарпові духовно заопікуватися православними українцями у Франції, Англії, Швейцарії та Італії, одночасно звільнивши від обов'язків керуючого українськими православними парафіями в Західній Європі Єпископа Метислава, з огляду на відрядження його до Канади і вибраних там на становище Архієпископа Української Греко-Православної Церкви.

2. Архієпископові Михайлу благословити заопікуватися і організувати життя УАПЦеркви в Бельгії, Голландії і Люксембурзі.

3. Архієпископові Ігорю і єпископові Сильвестрові благословити виїхати для організації церковного життя УАПЦеркви в Аргентині.

4. в поміч Митрополитові Полікарпові і благословлено в разі потреби, виїхати єпископам Володимирі і Вячеславу.

На заступника Митрополита вибрано на біжучий

рік архієпископа Ніканора. Склад Св. Синоду УАПЦеркви, після вибрання секретаря (відкритим голосуванням) і двох членів (таємним голосуванням) залишився на 1948 р. попередній, а саме : Митрополит Полікарп, Архієпископи Ніканор, Ігор, Геннадій і Єпископ Плітон (секретар Св. Синоду).

В організації праці Св. Синоду постановлено місійно-освітню працю та видавничу (в редакційній частині) зосередити в Богословсько-науковому Інституті при Св. Синоді, при чому Головою Інституту вибрано Архієпископа Ніканора; головування в окремих секціях чи комісіях Інституту має доручитися Єпископам.

Приймаючи на увагу понад півторарічний час праці Архієпископа Михайла на становищі урядуючого куратора Богословської Академії й його перевтомлення, Собор Єпископів по заслуханні звіту Архієпископа Михайла з діяльності на становищі куратора, висловив йому щире подяку за напружену працю, і прихилившись до його прохання, звільнив його від обов'язків куратора Академії. На 1948-49 р. покликав Собор Єпископів на становище урядуючого куратора Богословської Академії Преосвященного Єпископа Володимира.

В час зайнять сесії Собору Єпископів на засідання 20. 4 прибув керівник Культурно-освітнього Відділу при ЦПУЕ проф. Білецький, який склав привітання Соборові Єпископів від Культурно-освітнього Відділу ЦПУЕ і від УВАНаук, а одночасно довів до відома Собору Єпископів УАПЦеркви, що ЦПУЕ вважає правно існуючими на еміграції тільки дві церкви: УАПЦеркву і Греко-католицьку церкву. Проф. Білецький висловив ряд побажань від ЦПУЕ, що торкаються духовно-освітньої праці.

Перед відкриттям сесій Свящ. Синоду і Собору Єпископів, молитовно шанована була пам'ять Митрополита Александра, спочилого 9-го лютого 1948 р. в почутті пошани членів Св. Синоду і Собору Єпископів УАПЦ до покійного за неогнину батьківську прислугу УАПЦеркві висвітлю для неї ієрархів в лютому 1942 р.

Штутгарт, 7 травня 1948 Канцелярія

Свящ. Синоду Української Автокефальної Православної Церкви.

ПО Д Я К А

Управа Товариства «Пісня Рідного Краю» складає цією дорогою щирою подяку всім учасникам програми Свята в честь Тараса Шевченка.

О Г О Л О Ш Е Н Н Я

Жіночий Допомоговий Комітет при Українській Православній Церкві в Парижі влаштовує в неділю 6-го червня 1948 р.

« Ч Е Р В О Н Е Я С Ч К О »

для українських дітей Парижу й околиці, від 2-15 рр. :

Просимо батьків подати вік та кількість дітей на адресу п. Горайн, 6, rue Gustave Rouanet, Paris 18e. УПРАВА

Від Редакції : В попередньому числі Громади було помилково подано дату «Червоного ящика».

Від Редакції : Наше пасхальне число було вже в друку, коли ми отримали з Німеччини ось це письмо:

«Комісія Допомоги Українському Студентству «КОДУС» шле в Світлий День Христового Воскресення всім нашим установам, своїм філіям, представництвам, делегатурам, співробітникам, збірщикам, Управам Таборів, Культурно-Освітнім Референтам і всьому нашому громадянству щирий привіт та побажання всього найкращого та дякує гаряче за сердечне й прихильне ставлення до справ і потреб українського студентства й за видатну підтримку в допомоговій акції.

Христос Воскрес!

Теодозій Волошин Д-р Зенон Кузеля
секретар голова

Наших передплатників у ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ просимо вислати гроші на адресу : Association of Ukrainians in Great Britain, Ltd. 49 Linden Gardens, Notting Hill Gate, London, №. 2, England, з зазначенням : «ЗА ГРОМАДУ».

Передплата ; кварталюно 6 ш.
піврічно 11 ш.
на рік 1 ф.
Одне число 1 ш.

Наших передплатників у НІМЕЧ-ЧИНІ просимо гроші вислати на адресу : Bankkonto Nr. 01714 Bayerische Hypotheken- und Wechselbank, Filiale Neu-Ulm. з зазначенням «ЗА ГРОМАДУ».

Передплата ; кварталюно . . . 12 м.
піврічно 22 м.
на рік 40 м.
Одне число 1 1/2 м.
(Подвійне) 2 1/2 м.

Книгарня Видавництва « Громада » поруває між іншим (ціни у фр. франкал) :

— Порфирій Горотак : Дняболічні параболі, поезії 75
— П. Савчук : Облога замку, мелодрама 70
— Петро Волиняк : Кубань — земля українська, козака, репортаж . . 50
— А. Кашенко : Борці за правду, історична повість 100
— В. Домонтович : Доктор Серафікус . 90
— Олекса Стороженко : Марко Прохлятий, історична повість 130
— Діма : Волошки, поезії 100
— Оскар Вайлд : Зоряний хлопчина, казка 30
— М. Підгірянка : Кравчиня Маруся, казка 45
— М. Підгірянка : Брисько, гуска і лисичка, казка 45
— Мхцило Бажапський : Мозаїка квадрів в'язничних 100
— В. Ефео : Заколот атомів, фантастична повість 100
— Микола Щербак : Вітри над Україною, поезії 50
— Брати Грімм : Казки 50
— Дмитро Солозій : Звір'ячий зимовник, байка 80
— Іван Багряний : Казка про лелека та Павлика-Мандрівника 120
— Дитяча абетка 75
— М. Коцюбинський : Про двох цапків і дві кізочки, казка 30
— Юрій Лина : Кіннотчик та інші оповідання 50
— Г. Оруел : Колгосп тварин, казка, переклад з англ. мови 80
— Юрко Степовий : Зв'язкова Віра, повість 60
— Василь Чапленко : Увесьденечки,

оповідання про дітей 20
— «Малі друзі», часопис для української дівчор 20
— Українські народні казки 10
— Г. Мазеня : Підстави нашого відродження 100
— Теодосій Осьмачка : Поет, поема . 140
— Улас Самчук : Юність Василя Шеремети, роман в двох томах . . . 220
— Петро Карпенко-Кривинця : Полум'яна земля, поезії 45
— Богдан Нижанківський : Щедрість, поезії 35
— Олекса Степовий : Ясир 60
— Леонід Мосендз : Волинський рік, поема 60
— Р. Роляник : Хлопці з зеленого бору, історична поема-казка для дітей і молоді 50
— Іван Багряний : Моритурі, драматична повість 90
— Юліан Опільський : «Іду на вас», історичне оповідання 100
— Іван Крип'якевич : Історія України 40
— Федір Дудко : Війна, роман . . . 80

■ Книжки висилаємо поштою за попереднім одержанням грошей.

■ На кошти переселки просимо дочисляти 10 фр.

■ Гроші просимо вислати чеком поштовим PARIS 665800

■ Замовлення надсилати на адресу :

« HROMADA » 5, RUE GASNIER GUY — PARIS XX.